

Verslag van het debat Raften in het Groene Hart – Zoetermeer Leisure City 7 februari 2008, Dutch Waterdreams Zoetermeer #1

1^e in de reeks van zes lokalen debatten langs de randen van het Groene Hart als opmaat voor de Campina Ronde van het Groene Hart. Het debat stond onder leiding van Indira van 't Klooster (Architectuur Lokaal)

1. Opening, Richard Wijnschenk, directeur Cultuur, Stichting Ronde van het Groene Hart.

2. Inleiding

Centraal in dit debat staat de relatie tussen het leisurebeleid van de gemeente en de betekenis van het Groene Hart hierin. Hoe passen de plannen van de gemeente in het Groene Hartbeleid? Draagt het beleid van de gemeente bij aan het Groene Hart of maakt het vooral gebruik van de recreatieve mogelijkheden? Hoe kan leisure iets toevoegen aan het landschap?

Om te kunnen discussiëren over het Groene Hart moet het eerst gedefinieerd worden. Wat is eigenlijk het Groene Hart? Dit is één van de doelstelling van de Stichting Ronde van Het Groene Hart. *'Het verhogen van het bewustzijn over het Groene Hart: Het Groene Hart is een uniek gebied in Nederland waar uiterst kritisch en verantwoord mee moet worden om gegaan. Hiervoor moet het een gebied worden dat deel gaat uit maken van het collectief bewustzijn van de Nederlanders'.*

3. Literaire inleiding, door K. Michel (zie pdf download)

4. Toelichting op het gemeentebestuur, Bé Emmens (wethouder RO, Zoetermeer)

Leisure voor Zoetermeer is van groot belang als basis voor economische

ontwikkelingen. Verdere ontwikkeling van leisurevoorzieningen wordt binnen de stadsgrenzen gehouden. Naast leisure heeft Zoetermeer ook culturele voorzieningen. Deze bevinden zich in de zogenaamde stedelijke driehoek. Belangrijk onderdeel van het leisurebeleid is de keuze voor een zogenaamde leisure-as. Aan deze as kunnen zowel commerciële als ook gesubsidieerde sportactiviteiten zich vestigen.

Daarnaast richt de gemeente zich op de ontwikkeling van de zogenaamde *Groene Hoepel*.

Hiervoor wordt samengewerkt met andere gemeenten om tot ontwikkeling van natuurgebieden te komen en waterbergingen. Gestreefd wordt naar het versterken en

het toegankelijk maken van deze *Groene Hoepel* om zo als buffer te dienen voor recreatiemogelijkheden binnen de gemeente. Bovendien werkt de gemeente aan groene verbindingzones met Haaglanden en de landschappelijke inrichting van een golfterrein in Bentwoud. 'Groen is dus ingebed in het beleid'. Maar er zijn ook aandachtspunten. De vraag hoe Snowworld (de overdekte skibaan) landschappelijk in te passen is een grote opgave voor Zoetermeer.

Emmens noemt een aantal belangrijke opgaven voor de provincie:

- Inzet van doorzettingsmacht. Na alle afspraken die zijn gemaakt er voor zorgen dat deze waar gemaakt kunnen worden;
- Niet alleen inzetten op projecten waar provincie bij betrokken is, maar ook daar waar sprake is van (regio) grensoverschrijdende projecten.
- Overall visie Groene Hart (inclusief een verbeterplan voor de bereikbaarheid)
- Blauwe verbindingen (water)

5. Discussie

Wat is dan precies de Zoetermeerse definitie van leisure?

Emmens: Leisure is alle vrijetijdsbesteding, van sport, wandelen, fietsen, winkelen tot theaterbezoek.

Hoe beziet de gemeente de relatie tussen stad en het Groene Hart?

Coen Tückermann (landschapsarchitect Zoetermeer) is betrokken bij verschillende projecten waaronder recreatiegebieden. Centraal staat altijd de zorg voor een historische onderlegger voor toekomstige ontwikkelingen. Een geleidelijke overgang van oud naar nieuw is belangrijk. De uitdaging ligt daarbij vooral in de overgang van de stad naar het Groene Hart. Recreatiegebieden kunnen geschikte schakels zijn.

Wat is de Zoetermeerse definitie van natuur?

Johan Vos (ecoloog, gemeente Zoetermeer): Natuur vatten we op als iets wat spontaan groeit en bloeit.

Is de aanpak van de gemeente Zoetermeer uniek?

Henk Gianotten (directeur Panteia) vindt dat de gemeente goed gebruik heeft gemaakt van de koppeling van cultuur met de leisure-as. Uniek is de koppeling Leisure - Beleid - Groen. Wanneer bij ontwikkeling van leisureprojecten rekening gehouden wordt met groen/natuur wordt de opgave ingewikkelder.

Wat is citymarketing. Hoe staat dit in verhouding met natuur?

Jan Kragt (senior adviseur city marketing gemeente Zoetermeer): 'Natuur is heel belangrijk! Natuur verkoopt goed. Een stad met veel natuur, is een stad met veel waarde'. Hij onderstreept het economische belang 'Het heeft een economische waarde en dus is van belang om hierin te investeren'. Maar volgens Kragt heeft de mate van investeren in de natuur niet slechts een economische drijfveer. Waar Jan Kragt bezwaar tegen heeft is het feit dat natuurgebieden als dusdanig waardevol worden gezien dat er bijna een slot op komt. Natuurgebieden moeten juist toegankelijk gemaakt worden.

Is het Groene Hart gebaat bij het leisurebeleid van Zoetermeer?

Niek Hazeldonk (landschapsontwerper en betrokken bij het project Leisure and Landscape van het Ministerie van LNV) is van mening dat er weinig gezocht wordt naar een verbinding met het Groene Hart. Hoe is bijvoorbeeld een relatie gelegd met het landbouwgebied aan de noordkant van de gemeente?

Emmens reageert dat daar de recreatieve verbindingen worden verbeterd. Wat betreft de relatie met de regio verwijst hij vervolgens naar de grensoverschrijdende projecten zoals investeringen in de Rottezoom. Hij benadrukt dat gemeente Zoetermeer niet in het Groene Hart ligt. De gemeente investeert vooral in bestaande projecten met als doel deze een groene impuls te geven. Het voordeel voor het Groene Hart is dat het uitzicht op Zoetermeer vanuit het groene Hart dan aanmerkelijk verbetert.

Van 't Klooster wijst op de lezing die Adriaan Geuze onlangs in het Nederlands Architectuur Instituut (NAi) gaf, met als titel: *Land van knoeien en heroïek*. (zie ook www.archined.nl) Moeten we inderdaad ophouden met knoeien? Wordt het tijd voor heroïek, d.w.z. daadkrachtig beleid op alle niveaus? Wat is heroïsch aan het leisurebeleid van de gemeente Zoetermeer en waar wordt er geknoeid?

Een aantal reacties uit het publiek:

Heroïek:

- opnemen van groene vrijetijdsbesteding in de stad;
- de kracht zit in het lange termijn beleid van Zoetermeer;
- noordkant van het kwadrant zorgt voor een mooie grensovergang naar het Groene Hart.

Geknoei:

- ontbreken van lef om te investeren en hiermee de verrommeling teniet te doen;
- te weinig samenwerking met andere gemeente;
- provincie moet het beleid inpassen in het Groene Hart;
- inpassing van de woonwijken aan zuidelijke kant waar kassen grenzen aan de woonwijken. De provincie Zuid-Holland laat hier kansen liggen om woongebieden aantrekkelijker in te passen in het gebied. Aandacht moet besteed worden aan de vraag 'hoe om te gaan met de kassen'.
- te grote druk (tegenstrijdige claims van wonen en recreëren en groen) op het gebied;
- bereikbaarheid is slecht;
- het is niet duidelijk waar het Groene Hart begint en ophoudt;
- een relatie tussen stad en land is er eigenlijk niet;
- het groene hart meer als stadspark beschouwen en zorgen voor een duidelijk entree met een poort.

Uit de zaal: Maar is het voor gebruikers wel zo belangrijk om een duidelijk entree te creëren? Het is eerder belangrijk voor de bescherming van het gebied.

Gianotten: Er ligt een grote opgave om het gebied toegankelijk te maken. Wanneer je het Groene Hart toegankelijk wilt maken, moet het voor mensen wel duidelijk zijn wat men daar kan verwachten. Hij vergelijkt het Groene Hart met de Veluwe. Dit gebied is duidelijk gedefinieerd en men weet wat er te doen is. 'Het gaat er dus om dat het bruikbaar moet worden gemaakt.'

Is het nieuwe recreatiegebied Bentwoud een goed voorbeeld van het bruikbaar maken van een recreatiegebied?

Henk-Jan Kiewiet (projectleider Bentwoud, Provincie Zuid-Holland) vindt van wel en ligt het plan toe. Gianotten gebruikt liever het toeristische eiland Lanzarote als goed voorbeeld waar het landschap wordt gebruikt voor het ontwikkelen van een activiteit/plek om naar toe te gaan, waarbij je 'en passant' het landschap beleeft. 'Het gaat om het verkopen van het gebied en daarbij vooral zorgen voor een imago. Maar men moet durven en het kan nog creatiever'. Niek Hazendonk sluit daar hartgrondig bij aan. Ook voor *Leisure and Landscapes* is Lanzarote een grote inspiratiebron.

Uit de zaal: De vergelijking die gemaakt werd met de Veluwe, en Lanzarote is niet gepast. We moeten het Groene Hart meer beschouwen als een stadspark met nadruk op dagrecreatie in plaats van verblijfsrecreatie.

Wat kunnen we, aan het einde van de avond, concluderen over de relatie tussen Zoetermeer en het Groene Hart en de rol die leisure daarin speelt?

Wethouders Emmens krijgt het laatste woord en antwoordt dat het zeker gaat om verbindingen leggen met het Groene Hart.

6. Slotbeschouwing door Annemiek Rijckenberg, Vereniging Deltametropool.

Wat betekenen de plannen voor de grotere schaal en op de lange termijn? Wat is de relevantie van leisure? Duidelijk is geworden dat er voor het Groene Hart nog heel wat kansen liggen. Ze noemt: de zorg voor een betere ontsluiting, onvoldoende mogelijkheden voor waterberging en veiligheid, en een te laag aanbod van woonlocaties in het groen en aan het water. Daarnaast zou meer gekeken kunnen worden naar de kwaliteiten die men wil behouden en versterken. In dit kader heeft Vereniging Deltametropool het concept *Waterrijk* ontwikkeld dat gericht is op water, groen, recreatie en landschapsbehoud.

In reactie op de lezing van Adriaan Geuze stelt Rijckenberg dat de ruimtelijke ordening 'helemaal niet failliet' is. Waar het aan schort is doorzettingsmacht om plannen te kunnen realiseren. Rijckenberg constateert dat bedrijventerreinen en snelwegarchitectuur 'groeit en bloeit', maar dat zodra het gaat om het leggen van groene en blauwe verbindingen dit erg moeizaam gaat. Vermeden moet worden dat er in gemeenten adhoc wordt gehandeld. Zonder opschaling en sturing vanuit de Provincie blijft het risico van adhoc handelen aanwezig.

De gemeente Zoetermeer heeft in zijn leisurebeleid gekozen voor een functie voor de hele Randstad en daarbij gekozen voor kwaliteit. Rijckenberg noemde een aantal punten dat de functie van leisure voor de Randstad zou kunnen verbeteren: een goed openbaar vervoersnetwerk, toepassing van duurzame energie, een beleid gericht op recreatie met een hoger niveau van voorzieningen (accommodatie en horeca), en zorgen voor een verbinding met het Groene Hart. 'Er is een wereld te winnen. Waarom niet *parkeren* bij de boer in plaats van *kamperen* bij de boer? Er bestaan allerlei vaarroutes in het Groene Hart. Waarom wordt niet voor gezorgd dat voor 'kluunplekken' voor boten? En zou het niet een idee zijn om waterreservoirs te creëren die tegelijkertijd een recreatieve waarde krijgen? De keuze voor recreatie moet nog duidelijker worden gemaakt.

Deze debatreeks wordt mogelijk gemaakt door:

